

กพค.รับที่..... 25
วันที่ 25 ต.ค. 2565
เวลา 14.00

25 ต.ค. 2565 เวลา 13.30 น.

ที่ สม ๐๙๐๒/๕๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนรวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง กรณีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอันเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการชั้นสูตรพลิกศพ

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานข้อเสนอแนะ ที่ ๔/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับมาตรฐานการให้ความเห็นเชิงวิชาการของแพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ และปัญหาเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงกรณีไม่มีแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือกระบวนการตรวจสอบซ้ำ เพื่อเป็นหลักประกันและยืนยันความถูกต้องของผลการชันสูตรที่ชัดเจน โดยมีสาระสำคัญพร้อมข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ ดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ กสม. ได้รับฟังความเห็นจากหน่วยงาน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพิสูจน์การตายแล้วมีความเห็นว่า กระบวนการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีข้อพิจารณาดังนี้

๑.๑.๑ ในมาตรา ๑๔๘ หากเจ้าหน้าที่เห็นว่า การตายไม่ผิดธรรมชาติ ก็อาจทำให้กรณีไม่เข้าสู่กระบวนการชันสูตรพลิกศพตามมาตรา ๑๕๐ และไม่มีการผ่าศพหรือแยกธาตุตามมาตรา ๑๕๑ โดย กสม. เห็นว่า ควรกำหนดให้ญาติผู้ตายสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่ทำการชันสูตรพลิกศพหรือผ่าศพได้

๑.๑.๒ กฎหมายยังขาดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ชัดเจน โดยแบ่งออกเป็นสองกรณี ดังนี้

๑) ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ข้ออย่างชัดเจน
อนึ่ง กฎหมายก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้บุคคลที่เกี่ยวข้องขอทราบผลการชันสูตรพลิกศพหรือผลการผ่าพิสูจน์ได้ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนที่มีอาจเปิดเผยได้

๒) ไม่มีกำหนดเวลาเกี่ยวกับการคืนศพ จึงควรมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ชัดเจน
อันจะทำให้เจ้าหน้าที่มีกรอบการปฏิบัติงาน และบุคคลทั่วไปได้รับรู้และเข้าใจความจำเป็น

/๑.๑.๓ ข้อพิจารณา...

๑.๑.๓ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับองค์กรเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์การตาย ดังนี้

๑) กรณีการตายผิดธรรมชาติ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดว่าแพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพจะต้องมาจากหน่วยงานใด ทำให้บางกรณีอาจมีแพทย์ที่อยู่ภายใต้สังกัดหน่วยงานทางทหาร หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการ และกรณีการตายระหว่างการควบคุม ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพจะต้องมิใช่หน่วยงานเดียวกับเจ้าหน้าที่ทำการควบคุมตัวผู้ตาย จึงเห็นว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังขาดหลักประกันความเป็นกลางและความอิสระ

๒) การที่ไม่มีบทบัญญัติกำหนดว่าแพทย์จะต้องสังกัดหน่วยงานใด ทำให้แพทย์นิติเวชกระจายอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ และกระทรวงสาธารณสุขไม่สามารถตั้งงบประมาณหรือกรอบอัตรากำลังเพื่อรองรับการทำงานของแพทย์นิติเวชไว้ได้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากมีการปฏิบัติงานด้านการรักษาพยาบาลเป็นหลัก ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงการขาดการบูรณาการจัดการองค์ความรู้ด้านนิติเวชศาสตร์ และมาตรฐานการชันสูตรพลิกศพ

๓) ปัญหาการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาเพื่อขยายระยะเวลาใช้บังคับพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ เรื่อยมาจนปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่าในบางพื้นที่อาจมีกรณีที่แพทย์ไม่อาจไปปฏิบัติหน้าที่ได้

๔) กสม. เห็นว่า ภายหลังจากที่พนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพได้ดำเนินการจัดทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้นแล้ว ควรให้เป็นบทบาทขององค์กรตุลาการในการพิจารณาคำโต้แย้งคัดค้านรายงานผลการชันสูตรพลิกศพที่พนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพจัดทำเสร็จสิ้น

๑.๒ กสม. จึงมีมติให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๔. สารสำคัญของเรื่อง

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการชันสูตรพลิกศพเกิดจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเห็นสมควรให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริม

/และคุ้มครอง...

และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๑ ข้อเสนอแนะมาตรการระยะสั้น ได้แก่

๑) คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และแพทยสภา ร่วมกันพิจารณาแนวทางในการตรวจพิสูจน์ชันสูตรพลิกศพ เพื่อให้มีมาตรฐานและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๒) คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกันพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการขนส่งศพเพื่อทำการผ่าพิสูจน์ชันสูตรพลิกศพ

๔.๒ ข้อเสนอแนะมาตรการระยะยาว ได้แก่

๑) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณากำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้มีบทบาทหลักในการชันสูตรพลิกศพ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร และอัตราค่าตอบแทนของแพทย์นิติเวช

๒) ให้กระทรวงสาธารณสุขปรับปรุงกรอบอัตราค่าจ้างเพื่อให้มีตำแหน่งแพทย์นิติเวชประจำครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยแยกสายงานจากแพทย์ที่รักษาผู้ป่วย

๔.๓ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย โดยขอให้คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาพิจารณายกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์การตาย ดังนี้

๑) แยกกระบวนการชันสูตรพลิกศพออกจากกระบวนการสอบสวน และให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่ด้านการพิสูจน์การตาย

๒) บูรณาการองค์ความรู้ในกระบวนการตรวจพิสูจน์การตาย และการสร้างมาตรฐานการชันสูตรพลิกศพให้เป็นเอกภาพ รวมทั้งการมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ชัดเจนไม่สร้างภาระแก่ประชาชนหรือหน่วยงานรัฐเกินสมควร

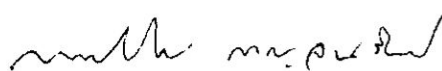
๓) ให้ญาติผู้ตายสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ ตั้งแต่การกำหนดให้ญาติมีสิทธิร้องขอให้เจ้าหน้าที่ทำการพิสูจน์ศพ การได้รับการแจ้งความคืบหน้าของกระบวนการตรวจพิสูจน์ การมีสิทธิได้รับทราบผลการชันสูตรพลิกศพ และสิทธิในการร้องขอต่อศาลในการโต้แย้งรายงานผลการชันสูตรพลิกศพ

๕. ข้อเสนอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาข้อ ๔ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ที่ ๔/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕ ดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๙๒ (พัสฏฐ์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๗๒๐